

Orimattilan keskustan palveluverkon uudistaminen ja strateginen periaatepäätös

Kaupunginhallitus 20.04.2026 § 173
251/12.00.00/2026

Valmistelu ja lisätiedot kaupunginjohtaja Kalle Larsson
kalle.larsson(at)orimattila.fi

Orimattilan kaupungin keskustan palveluverkon kehittämistä on valmisteltu vaiheittain vuodesta 2025 alkaen. Valmistelussa on tarkasteltu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden, nuorisopalveluiden sekä ateriapalveluiden nykytilaa ja näiden palveluiden kysyntään vaikuttavia muutoksia, erityisesti lasten ja nuorten määrän tuntuva vähenemistä vuoteen 2035 mennessä.

Tarkastelun kohteena varhaiskasvatuksen osalta ovat olleet Lintulan, Peltolan, Koivikon ja Myllylän päiväkodit, perusopetuksen osalta Jokivarren ala- ja yläkoulu, Myllylän ja Tönnön alakoulut sekä Orimattilan yhteiskoulu, toisen asteen osalta Erkko-lukio, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden osalta nykyinen kulttuuritalo (kirjasto ja taidemuseo) sekä ateriapalveluiden osalta Käkelän valmistuskeittiö.

Tarkastelu on kohdistunut edellä mainittuihin keskustan palveluverkon kannalta keskeisiin kiinteistöihin ja toimintoihin, eikä se ole koskenut esimerkiksi Pennalan, Virenojan tai Vuorenmäen kouluja.

Tarkastelussa on kiinnitetty huomiota myös nykyisten kiinteistöjen kuntoon, toiminnalliseen soveltuvuuteen sekä niiden kykyyn vastata muuttuvan palvelutarpeen vaatimuksiin. Lisäksi valmistelussa on arvioitu palveluverkon vaikutuksia henkilöstöön ja henkilöstön käyttöön sekä kaupungin talouteen, mukaan lukien käyttötalouden kehitys, investointitarpeet ja pitkän aikavälin taloudellinen kantokyky.

Valmistelun aikana asiaa on käsitelty päättäjistä koostuvassa ohjausryhmässä, sivistys- ja elinvoimavaliokunnissa, kaupungin johtoryhmässä sekä valtuuston iltakouluissa ja seminaareissa. Valmisteluun on sisällytetty asiantuntijakuulemisia. Lisäksi valmistelun aikana on järjestetty kaksi asukkaille suunnattua esittely- ja keskustelutilaisuutta, ja näkemyksiä on kerätty sähköisillä kyselyillä eri kohderyhmiltä, mukaan lukien asukkaat, henkilöstö, lapset ja nuoret. Näiden kautta on saatu monipuolinen kuva palveluiden käytöstä, odotuksista ja kehittämistarpeista.

Kokonaisuus muodostaa monipuolisen tietopohjan, jonka varaan kauaskantoinen päätöksenteko voidaan rakentaa.

Käsiteltävä asia ei ole yksittäinen investointipäätös eikä irrallinen palveluverkkotarkastelu, vaan kaupungin keskeisten palveluiden

järjestämistavan ja fyysisen rakenteen määrittely pitkälle tulevaisuuteen. Päätöksenteossa linjataan samanaikaisesti varhaiskasvatuksen rakenne keskustan alueella, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tilaratkaisujen kokonaisuus, kirjaston ja taidemuseon tulevaisuus, nuorisopalveluiden tilaratkaisut sekä ateriapalveluiden tuotannon järjestäminen. Näiden ratkaisujen kautta määritellään kaupungin keskustan palveluiden kokonaisuus ja sen rooli kaupungin elinvoiman, vetovoiman ja arjen sujuvuuden näkökulmasta.

Tämän vuoksi asia tuodaan kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi periaatteellisena linjauksena. Nyt tehtävä päätös ei tarkoita yksittäisten päiväkotien tai alakoulujen toiminnan päättämistä eikä ratkaise yksittäisten toimipisteiden tulevaisuutta. Kyse on strategisen suunnan määrittelystä siitä, mihin suuntaan kaupungin keskustan palveluverkkoa kehitetään siirryttäessä 2030-luvulle.

Jokainen päiväkoti- ja kouluratkaisu valmistellaan erikseen, ja valmistelun yhteydessä tehdään asianmukaiset vaikutusten arvioinnit. Näiden pohjalta yksittäiset ratkaisut tuodaan erikseen päätöksentekoon.

Nykytilan arviointi

Orimattilan toimintaympäristö on muuttunut pysyvästi. Syntyvyys on laskenut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana ja oppilasmäärän arvioidaan vähenevän voimakkaasti 2030-luvulle mentäessä. Samanaikaisesti varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut ja palveluiden laatuvaatimukset sekä lainsäädännölliset velvoitteet ovat lisääntyneet. Myös henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet ovat kasvaneet erityisesti tietyissä ammattiryhmissä. Taloudelliset reunaehdot ovat kiristyneet, ja kaupungin on sopeutettava toimintaansa pienenevään tulopohjaan. Keskeinen johtopäätös on, että nykyinen palveluverkkorakenne on mitoitettu menneeseen tilanteeseen eikä sitä ole mahdollista ylläpitää tulevaisuudessa ilman merkittäviä muutoksia.

Nykyinen palveluverkko on rakentunut pitkän ajan kuluessa eri aikakausina syntyneistä ratkaisuista, eikä se enää vastaa kaikilta osin nykyistä eikä tulevaa palvelutarvetta. Useat käytössä olevat kiinteistöt ovat tekniseltä kunnoltaan tai toiminnalliselta soveltuvuudeltaan elinkaarensa loppupäässä, mikä näkyy arjessa lisääntyvinä korjaustarpeina, sisäilmahaasteina sekä tilojen rajoitteina palveluiden järjestämisessä.

Keskustan alueella esimerkiksi Lintulan päiväkodissa on tunnistettu sisäilmaan ja tilojen toimivuuteen liittyviä haasteita. Peltolan, Koivikon ja Myllylän päiväkotien tilat eivät kaikilta osin vastaa nykyaikaisen varhaiskasvatuksen pedagogisia vaatimuksia eivätkä mahdollista toiminnan kehittämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Tilojen ratkaisut, kuten ryhmätilojen muunneltavuus, yhteiset oppimisympäristöt ja henkilöstön työskentelyolosuhteet, ovat keskeisessä roolissa varhaiskasvatuksen laadun näkökulmasta.

Perusopetuksen osalta Jokivarren ala- ja yläkoulu sekä Tönnön koulu edustavat osin sellaista rakennuskantaa, jossa peruskorjaustarpeet ovat merkittäviä. Samanaikaisesti oppilasmäärän ennustettu väheneminen tarkoittaa, että tilojen käyttöaste laskee merkittävästi tulevina vuosina. Tilanne, jossa käytössä on samanaikaisesti sekä vajaakäyttöisiä että peruskorjausta vaativia kiinteistöjä, ei ole taloudellisesti eikä toiminnallisesti kestävä pitkällä aikavälillä.

Kirjaston ja taidemuseon nykyiset tilat kulttuuritalossa eivät vastaa toiminnallisia tarpeita eikä tilojen kunto mahdollista palveluiden kehittämistä. Osa tiloista on poistettu käytöstä, ja esimerkiksi ilmanvaihtoon sekä lämpöolosuhteisiin liittyvät puutteet rajoittavat tilojen käyttöä. Myös kotiseutuarkiston säilytystilat eivät täytä niille asetettuja vaatimuksia, mikä muodostaa riskin kulttuuriperinnön säilymiselle.

Käkelän valmistuskeittiön osalta rakennuksen kunto ja toiminnallisuus ovat sellaisia, että tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen edellyttää käytännössä uutta ratkaisua. Mikäli kaupunki tekee arvovalinnan oman ruuantuotannon säilyttämisestä, on investointi väistämätön.

Nykytilanteeseen liittyy myös pedagoginen näkökulma, joka ei aina ole näkyvin, mutta on vaikutuksiltaan keskeinen. Oppimisympäristöt ovat muuttuneet merkittävästi viime vuosina, ja tilojen tulisi tukea joustavia opetusjärjestelyjä, yhteisopettajuutta, yksilöllistä tukea sekä erilaisten oppijoiden tarpeita. Vastaavasti varhaiskasvatuksessa tilojen tulee mahdollistaa turvallinen liikkuminen, leikki, vuorovaikutus ja pedagogisesti tavoitteellinen toiminta. Kaikki nykyiset tilat eivät näitä edellytyksiä täytä.

Kokonaisuutena tarkastellen nykyinen kiinteistökanta muodostaa rakenteellisen haasteen, jossa yhdistyvät kasvava korjausvelka, tilojen osittainen soveltumattomuus sekä tulevaisuudessa aleneva käyttöaste. Tämä tarkoittaa, että vaihtoehtoina ei ole nykytilan säilyttäminen sellaisenaan, vaan käytännössä valinta siitä, miten ja millä aikataululla palveluverkkoa uudistetaan. Nykytilan säilyttäminen edellyttäisi käytännössä investointeja useisiin erillisiin kiinteistöihin ilman, että palvelurakenne vastaisi tulevaa tarvetta.

Tuleviin tarpeisiin vaikuttavat tekijät

Väestökehitys vaikuttaa suoraan henkilöstötarpeeseen. Opetuspalveluissa oppilasmäärän arvioidaan vähenevän nykyisestä noin 1600 oppilaasta noin 1000 oppilaaseen vuoteen 2035 mennessä, mikä merkitsee merkittävää muutosta palvelutarpeessa ja sitä kautta henkilöstön määrässä.

Varhaiskasvatuksessa lapsimäärän vähenemä on maltillisempi, mutta samanaikaisesti osallistumisasteen nousu ja toiminnan laatuvaatimukset vaikuttavat henkilöstötarpeeseen. Kokonaisuutena tarkastellen varhaiskasvatuksen ja opetuksen yhteenlasketun

henkilöstötarpeen arvioidaan vähenevän noin 50–80 henkilötyövuoden verran seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Samanaikaisesti kaupungin henkilöstöstä eläköityy arviolta noin 16 henkilöä vuosittain, mikä tarkoittaa vuoteen 2035 mennessä yli 100 henkilötyövuoden poistumaa. Tämä kehitys on osa normaalia työuran elinkaarta ja tarjoaa kaupungille mahdollisuuden sopeuttaa henkilöstörakennetta hallitusti ilman äkillisiä tai henkilöstön kannalta raskaita ratkaisuja.

Keskeinen kysymys ei ole väheneekö henkilöstö, vaan miten muutos toteutetaan. Tavoitteena on, että muutos tapahtuu ennakoivasti, henkilöstöä arvostaen ja työyhteisöjen toimivuutta tukien.

Nykyinen hajautunut palveluverkko haastaa henkilöstön tarkoituksenmukaisen käytön. Erityisesti pienissä yksiköissä arjen toiminta on herkempi häiriöille, sijaisjärjestelyt korostuvat ja henkilöstön kuormitus kasvaa helposti. Tämä näkyy myös johtamisessa, jossa useiden toimipisteiden kokonaisuus vie aikaa perustehtävän kehittämislä ja henkilöstön tukemiselta.

Palveluverkon tiivistäminen mahdollistaa henkilöstöressurssin joustavamman ja tarkoituksenmukaisemman käytön. Suuremmissa ja toiminnallisesti vahvemmissa yksiköissä henkilöstö voi tukea toisiaan paremmin, osaamista voidaan jakaa laajemmin ja arjen tilanteisiin voidaan vastata ennakoivammin. Samalla syntyy paremmat edellytykset työhyvinvoinnille, ammatilliselle kehittymiselle ja laadukkaalle pedagogiselle toiminnalle.

Kokonaisuutena tarkastellen palveluverkon uudistaminen on keskeinen väline, jolla väestökehityksestä johtuva palvelutarpeen muutos, henkilöstön eläköityminen sekä kaupungin taloudelliset reunaehdot voidaan sovittaa yhteen hallitulla ja ennakoivalla tavalla. Ilman rakenteellista muutosta nämä tekijät näkyvät helposti arjessa lisääntyvänä kuormituksena, epätasapainona resurssien kohdentumisessa ja palveluiden laadun vaihteluna.

Palveluverkon uudistaminen mahdollistaa sen, että henkilöstömäärän muutos voidaan toteuttaa pääosin hyödyntämällä eläköitymistä, määräaikaisten päätymistä ja siirtymiä muihin tehtäviin. Tämä edellyttää ennakoivaa päätöksentekoa ja riittävän ajoissa tehtäviä ratkaisuja, jotta muutos voidaan toteuttaa hallitusti, henkilöstöä arvostaen ja kaupungin kokonaisedun mukaisesti.

Investointipaineet

Taloudellinen kokonaisuus asettaa selkeät reunaehdot palveluverkkoratkaisuille. Kaupungin investointien perusura, eli investoinnit ilman koulu- ja päiväkotiverkkoon tehtäviä investointeja, vuosille 2027–2029 on noin 17,1 miljoonaa euroa. Tämä kasvattaa kaupungin lainakantaa arviolta 7,6 miljoonalla eurolla ja lisää korkokuluja noin 230 000 euroa vuodessa nykytasossa, mikä, heikentää kaupungin tulosta noin 230 000 euroa vuodessa.

Palveluverkkoratkaisujen investointitaso vaikuttaa merkittävästi tähän kokonaisuuteen. Investointien vaikutuksia voidaan jäsentää kolmen vyöhykkeen kautta, jotka kuvaavat kaupungin taloudellista liikkumavaraa ja riskitasoa.

Vihreän vyöhykkeen mukainen noin 5 miljoonan euron investointitaso kasvattaa lainakantaa noin 5 miljoonalla eurolla, lisää korkokuluja noin 150 000 euroa vuodessa ja kasvattaa poistoja noin 166 000 euroa. Kokonaisvaikutus heikentää tulosta noin 316 000 euroa vuodessa. Yhdessä perusuran kanssa vaikutus on noin 546 000 euroa vuodessa. Tämä taso on kaupungin talouden näkökulmasta hallittavissa edellyttäen, että palveluverkon rakenteellinen uudistus ja henkilöstövaikutukset toteutuvat suunnitellusti.

Oranssin vyöhykkeen mukainen noin 10 miljoonan euron investointitaso kasvattaa kaupungin lainakantaa noin 10 miljoonalla eurolla, lisää korkokuluja noin 300 000 euroa vuodessa ja kasvattaa poistoja noin 330 000 euroa. Kokonaisvaikutus heikentää kaupungin tulosta noin 660 000 euroa vuodessa.

Tällä tasolla talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja vaiheittaista etenemistä. Palveluverkon tiivistäminen ajoittuu vuosille 2028–2035, mikä mahdollistaa käyttötalouden sopeutumisen hallitusti useamman vuoden aikana. Keskeistä on, että rakenteelliset muutokset, henkilöstömäärän muutos ja investointien vaikutukset etenevät samassa aikataulussa.

Henkilöstömäärän muutos toimii tässä kokonaisuudessa kustannuspaineita tasaavana tekijänä. Väestökehityksestä johtuva palvelutarpeen muutos sekä samanaikainen eläköityminen luovat mahdollisuuden sopeuttaa henkilöstökustannuksia hallitusti ja vaiheittain ilman äkillisiä toimenpiteitä. Tämä edellyttää kuitenkin, että palveluverkon rakenteelliset ratkaisut tehdään riittävän ajoissa.

Käyttötalouden tasapainottamisen näkökulmasta keskeinen mahdollisuus on myös kaupungin tulopohjan vahvistaminen. Merkittävien elinvoimahankkeiden, kuten datakeskushankkeen ja useiden aurinkovoimahankkeiden, toteutuminen vahvistaisi kaupungin verokertymää ilman kunnallisveron korottamista. Näiden hankkeiden onnistunut eteneminen parantaisi kaupungin taloudellista liikkumavaraa ja loisi edellytyksiä myös oranssin vyöhykkeen mukaisten investointien toteuttamiselle hallitusti.

Kokonaisuutena tarkastellen oranssi vyöhyke on toteutettavissa, mutta se edellyttää samanaikaista onnistumista palveluverkon tiivistämisessä, henkilöstörakenteen hallitussa sopeuttamisessa sekä tulopohjan vahvistamisessa. Ilman näiden tekijöiden toteutumista investointitason riski kasvaa merkittävästi.

Punaisen vyöhykkeen mukainen noin 20 miljoonan euron investointitaso kasvattaa kaupungin lainakantaa noin 20 miljoonalla eurolla, lisää korkokuluja noin 600 000 euroa vuodessa ja kasvattaa

poistoja noin 660 000 euroa. Kokonaisvaikutus heikentää kaupungin tulosta noin 1 260 000 euroa vuodessa.

Tällä tasolla talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää erittäin tarkkaa ajoitusta ja poikkeuksellisen vahvaa kykyä hallita samanaikaisia muutoksia. Vaikka palveluverkon tiivistäminen ajoittuu vuosille 2028–2035 ja mahdollistaa käyttötalouden sopeutumisen vaiheittain, investointitason suuruus kasvattaa taloudellista painetta merkittävästi koko tarkastelujakson ajan.

Henkilöstömäärän muutos toimii myös tässä kokonaisuudessa kustannuspaineita tasaavana tekijänä. Väestökehityksestä johtuva palvelutarpeen muutos sekä samanaikainen eläköityminen luovat mahdollisuuden sopeuttaa henkilöstökustannuksia hallitusti ja vaiheittain ilman äkillisiä toimenpiteitä. Kuitenkin investointitason suuruus suhteessa saavutettaviin käyttötalouden muutoksiin tarkoittaa, että pelkkä henkilöstörakenteen hallittu sopeuttaminen ei riitä tasapainottamaan kokonaisuutta.

Käyttötalouden tasapainottamisen näkökulmasta myös tulopohjan vahvistaminen on keskeisessä roolissa. Merkittävien elinvoimahankkeiden, kuten datakeskushankkeen ja aurinkovoimahankkeiden, toteutuminen parantaisi kaupungin verokertymää ja taloudellista liikkumavaraa. Näiden hankkeiden toteutuminen ei kuitenkaan ole täysin kaupungin omassa päätösvallassa eikä niiden aikataulu ole täysin ennakoitavissa, mikä lisää kokonaisuuteen epävarmuutta.

Kokonaisuutena tarkastellen punainen vyöhyke merkitsee tilannetta, jossa investointitaso ylittää kaupungin taloudellisen liikkumavaran ilman samanaikaisesti toteutuvia poikkeuksellisen suuria ja varmoja käyttötalouden sopeutuksia sekä merkittävää tulopohjan vahvistumista. Tällöin taloudellinen riski kasvaa merkittävästi, ja kaupungin kyky reagoida tuleviin muutoksiin heikkenee olennaisesti.

Talouden tulevaisuuden haasteet

Kuvattu taloudellinen tarkastelu perustuu tällä hetkellä tiedossa oleviin muutoksiin ja ennusteisiin. Jo nykyisellä kehityksellä valtionosuuksien arvioidaan pienenevän väestökehityksen seurauksena noin 400 000 euroa vuodessa kumulatiivisesti, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi vuoteen 2029 mennessä valtionosuudet olisivat noin 1,2 miljoonaa euroa pienemmät verrattuna vuoden 2026 tasoon.

On lisäksi perusteltua ottaa huomioon, että valtiontalouden sopeuttamistoimet tulevat todennäköisesti näkymään myös kuntien rahoitus pohjassa valtionosuuksien kautta. Tarkastelujaksolle 2026–2035 kohdistuu joko osittainen tai koko järjestelmää koskeva valtionosuusuudistus, jonka vaikutuksia ei ole tällä hetkellä mahdollista tarkasti ennakoita.

Mikäli valtionosuuksiin kohdistuu lisäleikkauksia tai järjestelmämuutoksia, voivat vaikutukset olla useiden satojen tuhansien eurojen tasoa vuositasolla. Tämä korostaa entisestään

sitä, että kaupungin taloudellinen liikkumavara voi heikentyä nykyisestä ennusteesta merkittävästi.

Tässä tilanteessa varovainen ja ennakoiva taloudellinen tarkastelu on perusteltua. Päätöksenteossa on tärkeää huomioida, että jo nykyennusteessa yhdistyvät investointien vaikutukset, valtionosuuksien väheneminen sekä käyttötalouden sopeutustarve muodostavat useiden satojen tuhansien eurojen vuosittaisen talouspaineen. Epävarmuus valtionosuusjärjestelmän kehityksestä korostaa tarvetta ratkaisuille, jotka vahvistavat kaupungin omaa taloudellista kestävyyttä ja sopeutumiskykyä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kokonaisuutta tarkasteltaessa keskeinen johtopäätös on, että investointeja ei tule arvioida irrallisina hankkeina. Niiden merkitys syntyy siitä, mahdollistavatko ne palveluverkon rakenteellisen uudistamisen, henkilöstön hallitun sopeuttamisen ja käyttötalouden kestävän tasapainon. Ilman rakenteellista muutosta käyttötaloutta ei ole mahdollista sopeuttaa vastaamaan pienenevää tulopohjaa, jolloin taloudellinen paine kasvaa väistämättä.

Palveluverkon tiivistäminen edellyttää kiinteistöistä luopumista, mikä voi aiheuttaa kertaluonteisia alaskirjauksia. Näillä päätöksillä on lyhyellä aikavälillä taloutta heikentävä vaikutus, mutta pitkällä aikavälillä ne vähentävät poistojen ja käyttökustannusten tasoa sekä parantavat tilatehokkuutta. Strategisesti kestävä päätöksenteko edellyttää kokonaisuuden tarkastelua usean vuoden aikajänteellä eikä yksittäisen vuoden tulosvaikutuksen perusteella.

Yhteenveto

Palveluverkkoratkaisulla on merkittävä vaikutus kaupungin elinvoimaan, imagoon ja pitovoimaan. Laadukkaat, terveelliset ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaiset tilat tukevat henkilöstön saatavuutta ja työhyvinvointia sekä mahdollistavat palveluiden kehittämisen muuttuvassa toimintaympäristössä. Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen laatu ovat keskeisiä tekijöitä lapsiperheiden näkökulmasta, ja ne vaikuttavat suoraan siihen, millaisena kaupunkina Orimattila koetaan arjessa.

Palveluverkko ei ole vain tilakysymys, vaan se määrittää, miten sujuvaa ja saavutettavaa arki kaupungissa on. Päiväkodin, koulun, kirjaston ja nuorisotilojen sijainti, toimivuus ja saavutettavuus näkyvät konkreettisesti asukkaiden jokapäiväisessä elämässä. Valmistelun yhteydessä toteutetuissa asukaskyselyissä nyt tarkastelussa olevat palvelut koettiin laajasti tärkeiksi. Erityisesti kirjastoon ja kulttuuripalveluihin toivottiin panostettavan, mikä korostaa niiden merkitystä kuntalaisten arjessa, hyvinvoinnissa ja yhteisöllisyydessä. Kun palvelut toimivat hyvin ja tukevat toisiaan, ne vahvistavat kokemusta toimivasta ja turvallisesta kotikaupungista.

Moderni kirjasto- ja kulttuurikonaisuus toimii kaupungin yhteisenä tilana, joka yhdistää eri-ikäisiä asukkaita ja tarjoaa mahdollisuuksia oppimiseen, osallisuuteen ja kohtaamiseen. Se ei ole pelkästään

palvelu, vaan osa kaupungin identiteettiä ja vetovoimaa. Vastaavasti toimivat ja ajanmukaiset varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tilat luovat pohjan lasten ja nuorten hyvinvoinnille, oppimiselle ja tulevaisuuden mahdollisuuksille.

Osana palveluverkkoratkaisua linjataan myös ateriapalveluiden tuotantotapa. Oman valmistuskeittiön säilyttäminen ja kehittäminen on arvopohjainen valinta, jolla on suora yhteys palveluiden laatuun ja asukkaiden kokemukseen. Omasta ruuantuotannosta on saatu erittäin myönteistä palautetta, esimerkiksi kouluterveyskyselyissä. Se tukee lasten ja nuorten hyvinvointia, mahdollistaa laadukkaiden ja ravitsemuksellisesti tasapainoisten aterioiden tarjoamisen sekä vahvistaa paikallista osaamista ja toiminnan hallittavuutta.

Palveluverkkoratkaisu vaikuttaa siihen, miten Orimattila pystyy pitämään kiinni nykyisistä asukkaistaan ja houkuttelemaan uusia. Päätöksillä on suora yhteys siihen, miten kaupunki näyttäytyy lapsiperheille, nuorille, työntekijöille ja yrityksille. Kyse ei ole vain palveluiden järjestämisestä, vaan kokonaisuudesta, joka rakentaa kaupungin uskottavuutta ja vetovoimaa pitkällä aikavälillä.

Nyt tehtävä päätös on mahdollisuus vahvistaa kaupunkilaisten tyytyväisyyttä omaan kotikaupunkiinsa ja sen tuottamiin palveluihin. Samalla se on viesti siitä, että Orimattila haluaa kehittyä ja uudistua hallitusti muuttuvassa toimintaympäristössä. Tekemällä harkittuja ja tulevaisuuteen katsovia ratkaisuja kaupunki osoittaa luottavansa omaan kehitykseensä ja kykyynsä rakentaa toimivia palveluita myös tuleville sukupolville.

Palveluverkon kehittäminen ei ole vain vastaus nykyisiin haasteisiin, vaan myös investointi tulevaisuuteen. Ratkaisuilla rakennetaan perustaa sille, millainen Orimattila on 2030-luvulla ja sen jälkeen. Kyse on valinnasta, jolla luodaan edellytyksiä elinvoimaiselle, toimivalle ja asukkaalleen merkitykselliselle kaupungille.

Valmistelun aikana elinvoimavaliokunta on esittänyt useiden vaihtoehtoisten hankekokonaisuuksien hankesuunnittelun käynnistämistä ja sivistysvaliokunta on esittänyt vaiheistettua investointikokonaisuutta keskeisiin sivistyspalveluihin. Nämä näkemykset muodostavat vaihtoehtoisia toteutuspolkuja, jotka eroavat toisistaan erityisesti investointitason, palveluiden keskittämisen ja toteutustavan osalta. Päätöksenteon näkökulmasta keskeistä on muodostaa näistä yksi kokonaisratkaisu, joka on taloudellisesti kestävä ja toiminnallisesti tarkoituksenmukainen.

Vaikka tarkastelun aikajänne ulottuu vuoteen 2035, päätösten vaikutukset ulottuvat huomattavasti pidemmälle. Uudisrakentaminen ja merkittävät peruskorjaukset määrittävät kaupungin palvelurakennetta vähintään 20–30 vuoden ajan. Käytännössä nyt tehtävillä ratkaisuilla rakennetaan edellytyksiä 2040- ja 2050-lukujen Orimattilalle. Tämä korostaa ratkaisujen muuntojoustavuutta, kestävyyttä ja kykyä vastata tulevaisuuden muutoksiin.

Kokonaisuutta tarkasteltaessa keskeinen johtopäätös on, että väestökehitys, henkilöstörakenteen muutos ja taloudelliset reunaehdot edellyttävät palveluverkon rakenteellista uudistamista. Ilman tätä muutosta kustannukset eivät sopeudu, henkilöstön kuormitus kasvaa ja palveluiden laatu vaarantuu. Palveluverkon uudistaminen mahdollistaa hallitun siirtymän 2030-luvulle, talouden tasapainottamisen, henkilöstön muutoksen ennakoivan hallinnan sekä kaupungin elinvoiman vahvistamisen. Kyse ei ole siitä, tehdäänkö muutos, vaan siitä tehdäänkö se hallitusti ja ennakoiden vai olosuhteiden pakottamana.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Kalle Larsson

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto päättää

1. että Orimattilan kaupungin keskustan palveluverkkoa kehitetään vuosina 2026–2035 strategisena kokonaisuutena siten, että palvelurakenne vastaa väestökehityksen muutoksiin, turvaa laadukkaat ja saavutettavat palvelut sekä mahdollistaa kaupungin talouden kestäväen tasapainon pitkällä aikavälillä
2. että palveluverkon kehittämisessä huomioidaan kokonaisuutena varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut sekä ateriapalveluiden tuotanto, ja että ratkaisuihin tavoitellaan palveluiden toiminnallista yhteensovittamista, tilojen tarkoituksenmukaista käyttöä sekä muuntojoustavia ja pitkän elinkaaren ratkaisuja
3. että keskustan palveluverkkoa tiivistetään hallitusti siten, että tilakapasiteetti vastaa ennakoitua palvelutarvetta, palveluiden laatu ja saavutettavuus turvataan sekä henkilöstöressurssien tarkoituksenmukainen käyttö ja toiminnan kehittäminen mahdollistuvat
4. että investointien suunnittelussa edetään taloudellisesti kestäväällä tasolla siten, että investointien kokonaisuus ja ajoitus sovitetaan yhteen kaupungin taloudellisen kantokyvyn kanssa, huomioiden esittelytekstissä kuvatut investointitasot, niiden käyttötaloudusvaikutukset sekä niihin liittyvät riskit
5. että palveluverkon uudistaminen toteutetaan vaiheittain siten, että ratkaisut mahdollistavat käyttötalouden hallitun sopeuttamisen, henkilöstömäärän muutoksen ennakoivan toteuttamisen sekä kaupungin tulopohjan vahvistamisen
6. että tavoitteena on toteuttaa uusi kirjaston ja museon muodostama kokonaisuus, uusi päiväkotikiinteistö sekä uusi valmistuskeittiö, ja että nuorisopalveluiden tilatarpeet huomioidaan tässä kokonaisuudessa; varhaiskasvatuksen osalta lähtökohtana on, että mikäli palveluverkkoa toteutetaan pääosin uudisrakentamiseen perustuen, uuden päiväkodin mitoituksena on noin 8–10 lapsiryhmää; tavoitteena on ensisijaisesti sijoittaa toiminnot samaan rakennukseen tai toiminnallisesti yhtenäiseen kokonaisuuteen synergiaetujen saavuttamiseksi sekä tilojen yhteiskäytön ja toiminnallisuuden vahvistamiseksi pitkällä aikavälillä; lähtökohtaisesti edetään yhden hankesuunnitelman valmistelulla, mutta tarvittaessa

voidaan käynnistää useamman erillisen hankesuunnitelman valmistelu tämän strategisen päätöksen asettamissa reunaehdoissa

7. että varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämisessä varaudutaan myös olemassa olevien päiväkotien peruskorjauksiin ja laajennuksiin, ja että mikäli palveluverkkoa toteutetaan yhdistämällä uudisrakentamista ja nykyisten yksiköiden laajentamista, uuden päiväkodin mitoitus on tällöin noin 7–8 lapsiryhmää
8. että palveluverkon kehittämisessä turvataan kirjaston ja kulttuuripalveluiden kehittyminen, varhaiskasvatuksen toiminnallisesti vahvat ja tarkoituksenmukaiset yksiköt, nuorisopalveluiden toimivat tilaratkaisut sekä ateriapalveluiden laadukas ja toimintavarma toteutus
9. että tämä päätös on strateginen periaatelinjaus, joka ei koske yksittäisten päiväkotien, alakoulujen tai muiden yksittäisten toimipisteiden lakkauttamista tai toiminnan päättämistä, vaan yksittäiset ratkaisut valmistellaan erikseen ja tuodaan toimivaltaisten toimielinten päätettäväksi asianmukaisine vaikutusten arviointineen hallintosäännön ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti
10. että päätöksen toimeenpano käynnistetään välittömästi valtuuston päätöksen jälkeen.

Pöytäkirja tarkastetaan pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto päättää

1. että Orimattilan kaupungin keskustan palveluverkkoa kehitetään vuosina 2026–2035 strategisena kokonaisuutena siten, että palvelurakenne vastaa väestökehityksen muutoksiin, turvaa laadukkaat ja saavutettavat palvelut sekä mahdollistaa kaupungin talouden kestävänsä tasapainon pitkällä aikavälillä
2. että palveluverkon kehittämisessä huomioidaan kokonaisuutena varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut sekä ateriapalveluiden tuotanto, ja että ratkaisuissa tavoitellaan palveluiden toiminnallista yhteensovittamista, tilojen tarkoituksenmukaista käyttöä sekä muuntojoustavia ja pitkän elinkaaren ratkaisuja
3. että keskustan palveluverkkoa tiivistetään hallitusti siten, että tilakapasiteetti vastaa ennakoitua palvelutarvetta, palveluiden laatu ja saavutettavuus turvataan sekä henkilöstöressurssien tarkoituksenmukainen käyttö ja toiminnan kehittäminen mahdollistuvat
4. että investointien suunnittelussa edetään taloudellisesti kestäväällä tasolla siten, että investointien kokonaisuus ja ajoitus sovitetaan yhteen kaupungin taloudellisen kantokyvyn kanssa, huomioiden esittelytekstissä kuvatut investointitasot, niiden käyttötaloudusvaikutukset sekä niihin liittyvät riskit
5. että palveluverkon uudistaminen toteutetaan vaiheittain siten, että ratkaisut mahdollistavat käyttötalouden hallitun sopeuttamisen, henkilöstömäärän muutoksen ennakoivan toteuttamisen sekä kaupungin tulopohjan vahvistamisen
6. että tavoitteena on toteuttaa uusi kirjaston ja museon muodostama kokonaisuus, uusi päiväkotikiinteistö sekä uusi valmistuskeittiö, ja että nuorisopalveluiden tilatarpeet huomioidaan tässä kokonaisuudessa; varhaiskasvatuksen osalta lähtökohtana on, että

mikäli palveluverkkoa toteutetaan pääosin uudisrakentamiseen perustuen, uuden päiväkodin mitoituksena on noin 8–10 lapsiryhmää; tavoitteena on ensisijaisesti sijoittaa toiminnot samaan rakennukseen tai toiminnallisesti yhtenäiseen kokonaisuuteen synergiaetujen saavuttamiseksi sekä tilojen yhteiskäytön ja toiminnallisuuden vahvistamiseksi pitkällä aikavälillä; lähtökohtaisesti edetään yhden hankesuunnitelman valmistelulla, mutta tarvittaessa voidaan käynnistää useamman erillisen hankesuunnitelman valmistelu tämän strategisen päätöksen asettamissa reunaehdoissa

7. että varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämisessä varaudutaan myös olemassa olevien päiväkotien peruskorjauksiin ja laajennuksiin, ja että mikäli palveluverkkoa toteutetaan yhdistämällä uudisrakentamista ja nykyisten yksiköiden laajentamista, uuden päiväkodin mitoitus on tällöin noin 7–8 lapsiryhmää
8. että palveluverkon kehittämisessä turvataan kirjaston ja kulttuuripalveluiden kehittyminen, varhaiskasvatuksen toiminnallisesti vahvat ja tarkoituksenmukaiset yksiköt, nuorisopalveluiden toimivat tilaratkaisut sekä ateriapalveluiden laadukas ja toimintavarma toteutus
9. että tämä päätös on strateginen periaatelinjaus, joka ei koske yksittäisten päiväkotien, alakoulujen tai muiden yksittäisten toimipisteiden lakkauttamista tai toiminnan päättämistä, vaan yksittäiset ratkaisut valmistellaan erikseen ja tuodaan toimivaltaisten toimielinten päätettäväksi asianmukaisine vaikutusten arviointineen hallintosäännön ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti
10. että päätöksen toimeenpano käynnistetään välittömästi valtuuston päätöksen jälkeen.

Pöytäkirja tarkastettiin pykälän osalta kokouksessa.

Jakelu valtuusto